

Získáváme data/Seminář 1

POL 181, 24.10./26.10. /SEMINÁŘ1

Jak získat data o malém množství případů (typicky jednom): vztah k teorii.

- Studiem jednoho případu **nejsme schopni formulovat kauzální teorii** (více další seminář), ale za **určitých podmínek ji testovat**
- **Případová studie** (klíčový výběr případu- „nejpravděpodobnější“, „nejméně pravděpodobný“ vzhledem k teorii, k níž se vztahuje).

Př.: Lidé, kteří volí, vykazují závažné předsudky o stavu ekonomiky,

Studium „nejméně pravděpodobného případu“: studenti ekonomie (pokud zjistíme, že i oni, projektujeme na celou populaci).

Př.: Postkomunistické země s vysokým podílem katolíků mají konzervativní legislativu v sociální oblasti.

Studium nejvíce pravděpodobného případu: Polsko (pokud zjistíme, že Polsko ne, zamítáme pro celý postkomunistický aréal).

- **Hodně informací o málo objektech zkoumání**

Od designu výzkumu k datům: Jak si vybírat případy

- Kromě **případových studií** sbíráme často data o větším množství případů, které jsou buďto z hlediska výběru případů:
- **Cenzus** (vybraný vzorek rovná se celá zkoumaná populace)
- **Výběr** (vybíráme jenom určité jednotky populace).
- **Kdy zvolit cenzus, kdy vzorek a jak případy vybrat** (pokud zkoumáme politické systémy, strany atd.) **viz následující přednáška**

Druhy výběrů („pokud zkoumáme lidi“)

- **Kvótní:** předem víme, že ve vzorku chceme určitá % jednotek s určitými charakteristikami, nemusí se shodovat se zastoupením v celé populaci.

- **Náhodné** (nekontrolujeme charakteristiky populace):

Nevědecké: ankety, „samovýběry“ (zde nemá každý stejnou šanci být ve vzorku, lidé vybírají sami sebe, že odpoví nebo neodpoví- ankety na internetu, ale (bohužel) i některé diplomové práce, distribuující dotazník metodou „sněhové koule“.

Vědecké: mechanismy zajištění „náhodnosti“ v kvótním výběru: systematickosti (každý má stejnou šanci), stratifikace (určitá skupina, ze které se vybírá), vícestupňový shlukový výběr (na začátku např. populace ČR, vybere se město, vybere se shluk- např. návštěvníci hokeje) - každý subjekt v populaci má stejnou šanci, že se dostane do našeho vzorku (vs. např. výzkumy SANEPu).

Techniky sběru dat

- Techniky sběru dat představují prostředky, pomocí kterých jsou získávána data. Obvykle k nim saháme v momentě, kdy už víme koho (jakou populaci a vzorek z ní) zkoumáme.
- Mezi základní techniky sběru dat patří **pozorování, dotazování, obsahová analýza a sekundární analýza**
- Techniky sběru dat se dále mohou dělit dělí na **obtrusivní** (vtíravé)- dochází při nich k interferenci se zkoumaným systémem- řadí se sem zejména dotazník, rozhovor a otevřené nezúčastněné pozorování a **neobtrusivní**, při nichž výzkumník neinterferuje se zkoumaným systémem (studium dokumentů, sekundární analýza, skryté nezúčastněné pozorování).
- **Induktivní a deduktivní strategie** používá **jiné techniky sběru dat**- pro induktivní jsou typické nestandardizovaný rozhovor, zúčastněné pozorování a analýza osobních dokumentů, zatímco pro deduktivní výzkum jsou to dotazník, standardizovaný rozhovor a nezúčastněné pozorování.

Sekundární analýza

- Sekundární analýzou se rozumí využití dat, která byla již dříve získána k jiným (výzkumným) účelům.
- Bývá v sociálních vědách zmiňována na posledním místě, pro nás často hlavní technika sběru dat
- Disman: „Sociálněvědné výzkumy testují omezený soubor hypotéz a tyto testy představují jen omezenou množinu relevantních kombinací sebraných proměnných. V každém výzkumu je využita jen část užitečné informace, která byla v datech nashromážděna“.

Příklady

- Pokud chceme vědět, jaká politická témata považují občané za nejpálčivější: data CVVM
- Sebezařazení ideologické: CVVM, Eurobarometr
- Vztah k autoritě: European Values Study
- Průzkumy veřejného mínění před volbami: řada agentur
- Výsledky voleb: volební komise (ČSÚ)

Obsahová analýza

- Obsahovou analýzu děláme často, obvykle je to cesta, jak operacionalizovat a měřit nějaký vztah mezi koncepty, z nichž některý se týká obsahu.
- U analýzy dokumentů se jedná o empirickou metodu k systematickému, intersubjektivně prováděnému zkoumání obsahových a formálních znaků a sdělení, případně i autora a adresáta sdělení.
- Dokument je obecně jakýkoliv hmotný záznam lidské činnosti (úřední statistika, dopisy, osobní deníky, plakáty, letáky, články v odborných časopisech, hmotné stopy chování). Obsahová analýza může být použita i v kombinaci s jinými technikami, např. při zpracování dlouhých otevřených otázek v rozhovoru a obecně v kvalitativním výzkumu. I v obsahové analýze se obvykle pracuje s populací a vzorkem (populace = soubor sdělení)

Obsahová analýza- příklady

- Srovnáváme MfD a HN v tom, jak píšou o Hnutí ANO2011.
- Pokud spočteme celkový počet článků o politice a zkusíme, v kolika z nich se objevují hesla jako „ANO2011“ nebo „Babiš“, děláme **kvantitativní obsahovou analýzu**.
- Pokud si vyberem články s heslem „Babiš“ a zkusíme, zda je zmíněno v pozitivním, negativním nebo neutrálním módu, děláme **kvalitativní obsahovou analýzu**.

Dotazování

- Patří sem nejen dotazníky, ale i rozhovory, fokusové skupiny...
- 1. Podle **stupně předstrukturovanosti** situace dotazování na málo strukturované, částečně strukturované a silně strukturované dotazování
- 2. Podle **stupně standardizace výzkumných nástrojů** a podmínek na nestandardizované dotazování, částečně standardizované dotazování a plně standardizované dotazování (dotazník bývá vysoce standardizovaný, rozhovorene).
- 3. Podle formy získání dat **je ústní a písemné dotazování**, přičemž ústní lze dále dělit na přímý a telefonický (v současnosti typologii problematizují, resp. rozšiřují nová média, hlavně internet)
- 4. Podle počtu dotazovaných dotazování s jednotlivcem či se skupinou
- Podoba a „dramaturgie“ dotazníku podrobně- ***Disman: Jak se vyrábí sociologická znalost (nutnost, pokud budete mít dotazník v bakalářské práci!)***

Pozorování

- **V politologii nejméně časté**
- **1. Naivní/vědecké** (vědecké pozorování se vyznačuje plánovanými postupy, systematickostí a konkrétním výzkumným účelem, zatímco naivní pozorování slouží zpravidla ke získávání každodenních zkušeností)
- **2. Strukturované a nestrukturované pozorování.** Účelem nestrukturovaného pozorování je pokud možno zhuštěný popis politického jednání. Začíná s se spíše vágně formulovaným seznamem otázek, které připouští otevřenost k neočekávanému. Pozorování je doprovázeno analýzou: poznámky jsou strukturovány. Na jejich základě jsou formulovány kategorie, které dávají návod k dalšímu pozorování. U strukturovaného pozorování se naproti tomu předpokládá schéma kategorií ke klasifikaci způsobů jednání předem.
- **3. Otevřené a skryté pozorování.** Při otevřeném pozorování vystupuje pozorovatele otevřeně jako výzkumník, zatímco při skrytém pozorování svoji identitu skrývá (což při strukturovaném a systematickém pozorování lze ztěžít).
- **4. Zúčastněné a nezúčastněné pozorování.** Při zúčastněném pozorování je výzkumník sám elementem pozorovaného sociálního pole, zatímco v opačném případě zůstává vně. Zúčastněné pozorování lze dále dělit na aktivní a pasivní pozorování podle toho, zda se se zkoumaným politickým polem identifikuje či nikoliv.

Úkol 1

1.1. Máte "počet parlamentních stran". Uvažujte o něm jako o závislé a nezávislé proměnné, navrhněte, co ovlivňuje a jak a čím je ovlivněn a jak.

Úkol 2

- zkuste najít kauzální argumenty, identifikujte závislou a nezávislou proměnnou a operacionalizujte je tak, aby měly co největší kontextový rozsah
- *"Česká sociální demokracie má ve srovnání s tou slovenskou určité limity. V Česku působí velmi silná komunistická strana. Výsledek není tak vysoký, jak se původně očekávalo, ale ČSSD vyhrála volby. Teď se musí pokusit sestavit vládu, což bude poměrně náročné. Předsedovi strany to vůbec nezávidím. Vítěz voleb musí převzít zodpovědnost. Zásadní problém vidím v tom, že se na politické scéně objevují nové strany, které nejsou základem stabilní politiky.,, (Fico)*

Úkol 3

- U předchozích kauzálních argumentů se zamyslete nad tím, jak bude vypadat závislá proměnná, pokud hodnota nezávislé proměnné 1. bude nízká a 2. bude vysoká.
- *"Česká sociální demokracie má ve srovnání s tou slovenskou určité limity. V Česku působí velmi silná komunistická strana. Výsledek není tak vysoký, jak se původně očekávalo, ale ČSSD vyhrála volby. Teď se musí pokusit sestavit vládu, což bude poměrně náročné. Předsedovi strany to vůbec nezávidím. Vítěz voleb musí převzít zodpovědnost. Zásadní problém vidím v tom, že se na politické scéně objevují nové strany, které nejsou základem stabilní politiky."*

Úkol 4

- Navrhněte, co by mohla ovlivňovat závislá proměnná z předchozího příkladu (tj., kde by se mohla stát nezávislou proměnnou) a posuďte, jak pak bude vypadat tato závislá proměnná, pokud bude nezávislá proměnná dosahovat nízkých a vysokých hodnot.

Úkol 5

- 2.3. Popište průběh senátních voleb 2016, že ho rozdělíte do jednotlivých dimenzí- tj. co vše bychom na ní mohli zkoumat (aspoň pět dimenzí).

Úkol 6

- 2.3.2. U každé z nich nabídněte vysvětlení, proč byla její hodnota taková, jaká byla.

Úkol 7

- 2.3.3. Zkuste tyto vztahy více generalizovat a vytvořit z nich kauzální argumenty.

Úkol 8

- Tyto kauzální argumenty operacionalizujte

Úkol 9

- Uvažujte nyní o tom, že **by senátory volila krajská zastupitelstva**
- Zkoumali byste na volbě stejné dimenze a proč? Jsou tam nějaké důležitější?

Úkol 10

- U nových problémů nabídněte vysvětlení, proč by hodnota byla taková, jaká by byla („stala by se tak, jak se stala“)

Úkol 11

- zkuste najít kauzální argumenty, identifikujte závislou a nezávislou proměnnou a operacionalizujte je tak, aby měly co největší kontextový rozsah
- <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/petr-robejsek.php?itemid=20815>